

ერდოდან ალთინქაინაქი

თურქეთი, არტაანის უნივერსიტეტი

მეიდანჯიქის (დიობნის) ბელდეს ქართველთა საქორწინო ტრადიციები

სტატიაში განხილულია თურქეთის რესპუბლიკის ართვინის ილის მეიდანჯიქის ბელდეს (იმერხევის დიობნის თემის) მკვიდრ ქართველთა საქორწინო ტრადიციები.

ძველად მეიდანჯიქში გავრცელებული იყო ქალისა და ვაჟის ერთმანეთისთვის გაცნობის სხვადასხვა საშუალება: ქალ-ვაჟს ახვედრებდნენ ბალ-ბოსტანში მუშაობისას, ნათესავებთან სტუმრობისას, ქორწილებში, წყაროსთავთან, შუამავლების მეშვეობით, შორეულ სოფლებში ნაცნობების დახმარებითა და ა.შ.

დასაოჯახებელთა ასაკი როგორც ქალებში, ისე ვაჟებში განსაზღვრული იყო და შეადგენდა 15-18 წელს. მამაკაცის ჯარში გაწვევას არ ელოდებოდნენ. დაოჯახება მაჭანკლის მეშვეობით ხდებოდა, იყო ასევე ქალის მოტაცების შემთხვევებიც. ქორწინება ნათესავებს შორისაც იყო გავრცელებული და გრძელდება დღემდე. ადრე ქალ-ვაჟს აკვანშივე ნიშნავდნენ, მაგრამ ახლა ეს ტრადიცია აღარ გვხვდება.

დასაქორწინებელთა ოჯახები ძირითადად ერთ სოფელში ცხოვრობენ. წყვილის შერჩევისას ოჯახები ერთმანეთს აკვირდებიან. თვალთ ზომავენ თუ რამდენია წისქვილში გაგზავნილი სიმინდის ტომრების რაოდენობა, ბელლისა და ბალ-ბოსტნის სიდიდე — მათი მოვლის ხარისხი, საქონლის რაოდენობა და სხვ. ამგვარი დაკვირვებით როგორც ქალის, ისე ვაჟის მხარე ერთმანეთს აფასებს სიმდიდრისა და ოჯახის რჩენის უნარით.

ERDOĞAN ALTINKAYNAK

Ardahan Üniversitesi, İBEF, TDE Bölümü, Halk Edebiyatı Öğretim Üyesi

MEYDANCIK BELDESİ GÜRCÜLERİNDE DÜĞÜN

Meydancık Sosyo – Etnik Yapı ve Coğrafyası

Eski adı İmerhev olan Meydancık'ın halkı Gürcü'dür. İnternet sitelerinde Gürcü – Kıpçak karışıktır dense de önemli olan kişinin kendisini adlandırması, kendi kimliğini beyan etmesidir. Halkı Müslüman olsa da bazıları kendilerini Hıristiyanlığa yakın hissetmektedir ancak bu durumda olanların sayısı zikredilemeyecek kadar azdır. Buna, kişisel tercih de diyebiliriz.

Bölge halkı Türkçeyi bilmektedir. Çok yaşlılar arasında Gürcüce konuşma ve anlaşma dili olarak kullanılmaktadır. Gençler arasında Gürcüce kelime bazında bilinmekte, kullanılmamaktadır. Çok yaşlılar Türkçeyi okulda veya askerde öğrendiğini belirtmektedir.

Erkekler arasında okur – yazarlık kadınlara göre daha fazladır. Türkiye geneline göre okur – yazarlık oranının yüksek olduğu da söylenebilir.

Artvin iline 98 km, Şavşat ilçesine 33 km, olan Meydancık 4 köyden oluşmaktadır. Yolu asfalttır. Yakın zamana kadar belde kimliğinde olan Meydancık, nüfus azalması ve göçler nedeniyle 2014 yılında köy statüsüne indirilmiştir. 1997'de 197 olan nüfus, 2000'de 148'e düşmüştür. Ancak bu rakamlar realist değildir. Beldenin kış aylarında nüfusu azalmakta, bahar ve yaz aylarında, gurbetçilerin dönüşüyle artmaktadır.

Denizden yüksekliği 1350 metredir. Sert Karadeniz iklimi yaşayan bölge Gürcistan'ın Khulo ve Keda bölgelerine de komşudur. Bölge dağlıktır. Derin vadiler içinde yer alan bölgeye son zamanlarda pek çok elektrik santrali inşa edilmeye başlanmıştır.

Bölgenin geçim kaynağı arıcılık, ormancılık, hayvancılık ve az miktarda tarımdır. Yaban hayatı ve av hayvanları açısından zenginlik gösterir.

Meydancık Gürcülerinde Düğün

Gençlerin birbirlerini görmeleri, tanımaları, konuşup anlaşmaları birkaç şekilde gerçekleşmektedir. Bağ – bahçe işlerinde, imece usulüyle yapılan çalışmalarda, akrabalık ilişkileri içinde birbirlerine gidip gelmelerde, düğünlerde, çeşme başı ve suyolunda, aracı çocuklar vasıtasıyla, uzak köylerdeki tanıdıklar aracılığı ile gençlerin birbirleri ile görüşme imkânları vardır.

Eski zamanlarda, bir erkeğin, delikanlının bir mahalleden bir başka mahalleye gitmesi öyle kolay bir iş değildir. Yabancıнын girdiği mahalledeki erkekler, onu takip eder, gördükleri yanlışlığı cezalandırırlardı. Bu görülen yanlışlıkların başında gelen şey ise, bu delikanlının evleri gözetlemesi, kızlarla konuşması, yaklaşması veya genel ahlak kuralları içinde davranmamasıdır. Bu durum Eski Türkiye'nin tamamında aynı şekilde uygulanmaktadır.

Meydancık Beldesinde eskiden evlilik çağı, kız ve erkekler için 15 – 18 arasındadır. Erkeklerin askerlik yapmaları beklenmemektedir. Evlilikler görücü usulüyle yapılmaktadır. Akraba evliliği mevcuttur ve yaygındır. Beşikkertme adı verilen evlilik eskiden yapılmakta iken günümüzde rastlanılmamaktadır. Kız kaçırma yoluyla evlilik de görülmektedir. Genellikle köy içi evlilikler gerçekleştirilmektedir.

Genç yaşta ölen eşlerin yerine evlilik “evde çevirme” adı verilen şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Örneğin, ölen erkek ise gelin, ölenin bekâr kardeşleri ile evlendirilmekte, ölen kadın ise, kadının bekâr kız kardeşlerinden birisi dul kalan erkekle evlendirilmektedir. Bu tür evlilikte maksat olan çocukların ortada kalmaması, üvey anne veya üvey baba eline bırakılmamasıdır. Bununla beraber belirli bir yaştan sonra kadınlar herhangi bir evliliğe rıza göstermeden kocasının evinde de yaşamaya devam edebilmektedir.

Evlenecek kız seçiminde aileler, karşılıklı olarak birbirlerini gözlemlerler. Bu gözlemin temel unsurları, ahırlarının ahpun (ahırlardan çıkarılan hayvan pisliği) büyüklüğü, değirmene gönderilen mısır kotu (teneke) veya torba sayısı, ambar, bağ – bahçe büyüklüğü ve bakımlılığı olarak belirlenmiştir. Bundaki amaç, kız ve erkek tarafının variyeti ve bu varlığın geçimle ilişkilendirilmesidir. Acaba gelin olarak gidecek olan kız bu evde geçimini rahat sağlayabilir mi düşünce temel unsurdur.

Günümüzde köyde kalan gençler, evlilik tercihlerini şehirde yaşayan, şehirde bir işi olan veya memuriyeti olan gençler üzerinde yapmaktadır. Nüfus azalmasına sebep olan önemli etkenlerden birisi de budur. Bu durum sadece Meydancıklı gençlere özgü bir davranış ve tutum değildir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun gençlerinde görülen yaygın davranış ve tutumdur.

Gürcüler gururlarına aşırı düşkündür, geri çevrilmek, reddedilmek hoşlarına gitmez. Kız istemeye gitmeden önce, kız tarafına, onları tanıyan birisi elçi olarak gönderilir. Kız tarafının niyetine göre erkek tarafı, yanlarına hatırı sayılır, sözü dinlenilir birisini de alarak kız istemeye giderler. İlk gidişte kız verilmez. Kız tarafı düşünme – danışma için zaman ister. Bu danışma kızın akrabalarının rızasını almak, düşüncelerini öğrenmek, kızlarıyla evlenmek isteyen adayın maddi ve ahlaki durumunu öğrenmek içindir.

Eğer gençler birbirleri ile anlaşmışlar ise, ailesi vermediği zamanlarda kaçma – kaçırılma olayı ile de karşılaşmaktadır. Bu durumda da aileler anlaşır, başlık ödenir ve düğün yapılır. Aileden çıkartma, evlatlıktan redetme, husumet gütme gibi olaylara rastlanmaz.

Gelin adayı kız, bu gidiş gelişlerde ortaya çıkmaz, görünmez. İkinci veya üçüncü gidişten sonra kız verilir. Aynı anda kız için başlık belirlenir. Bu başlık ailenin durumuna göre belirlenir ve çok fazla miktarda tutulmaz. Genellikle “süt hakkı” adıyla belirlenen küçük bir meblağdır. Kardeş yolu da kız tarafına verilecek hediyeler içindedir.

Kardeş yolu olarak bir kol saati, takım elbise, yerine göre silah, yerine göre bir gömlek veya ailenin durumuna göre bir binit olabilmektedir. En makbulü ve genellikle kardeş yolu olarak kullanılan şey kol saatidir. Eğer derleme yaptığımız kişilerin yaşları düşünülürse, 50 sene öncesinde kol saati ve transistörlü radyo sahibi olmanın bir itibar meselesi olması nedeniyle makbul hediyein kol saati olması anlaşılabilir.

Sözü kesilen kız için nişan yapılır. Nişan veya söz kesimi, sabah kahvaltısına komşular, tanıdıklar veya davetliler davet edilir. Bu kahvaltıda “bişi” adı verilen, yuvarlak – yassı olarak mayalı hamurun yağda kızartılmasıyla hazırlanan yiyecek ikram edilir. Bu sofrada kızın sözünün kesildiği ve artık evliliğe ilk adımı attığı duyurulmuş olur.

Nişanlılık süresi içinde aleni olarak görüşme ayıp sayılır. Görüşmeler herkesten gizli, bir aracı vasıtasıyla yapılır. Bu durumlarda kız tarafının

erkekleri habersizdir veya haberi yokmuş gibi davranır ancak, kızın annesi veya kız kardeşi, yengesi veya yakın akraba kadınlardan herhangi birisi görüşmeden haberdardır. Görüşmeden haberdar olan kişi bunu bir sır olarak saklar.

Bayramlarda gelin görülmeye gidilir. Nişanlı erkek ise gündüz gözüyle gidip, kız tarafının büyükleri ile bayramlaşır ancak, kız ile görüşemez. Nişanlı kız ve erkeğin bayramlaşmaları yardımcıları vasıtasıyla ve gizlice gerçekleşir.

Aileler düğün gününe ortaklaşa karar verirler. Bu günler bayrama denk getirilmez. Ramazan ayı içinde de genellikle düğün yapılmaz. Eğer düğün gününden önce kız veya erkek tarafında bir ölüm hadisesi gerçekleşmiş ise, düğünler müziksiz ve eğlencesiz yapılır veya düğün günü ileri bir tarihe ertelenir. Yakın komşulardan birisi vefat etmiş ise, gidilip müsaade istenir. Bu durum Anadolu'nun hemen her yerinde aynı şekilde uygulamaya konulur.

Düğünden birkaç gün önce gelin de alınarak pırtı düzmeye götürülür. Buna "parça almaya gitme" denmektedir. Geline giyeceği kumaşlar, aile ve efrada uygun elbiselikler alınır. Buradaki masrafları erkek tarafı karşılar. Ancak günümüzde bu gelenek de kalkmıştır.

Düğün öncesinde ceviz sandık içinde kızın çeyizi hazırlanır. Gelin olacak kıza, arkadaşları veya yakınları çeyiz işlerinde, işlengi, oya veya çorap dokumalarında yardımcı olur. Bu çoraplar, gelen makarlara (davetli) hediye edilir.

Gelinlik olarak parlak ve renkli kumaşlar seçilmektedir. Gelinliği parça alma da erkek tarafı almaktadır. Damatlık ve gelinlik olarak özel bir giysi çeşidi yoktur. Damatlık demek, temiz elbise giymek demektir. Damat tıraşı, damat hamamı, gelin hamamı, bekârlığa veda gibi uygulamalara rastlanılmamıştır. Ancak, temizlik ve banyo yapılmaktadır.

Nikâh, nişanlı birlikte kıyılır. Bu imam nikâhidir. İmam nikâhi İslami usullerle gerçekleştirilir. Nikâhta, kızın kendisi değil, vekil olarak tayin ettiği kişi bulunur. Nikâh işlemi düğünden önce tekrarlanır.

Düğünler üç gün sürmekte, uğurlu gün olarak Cuma günü başlaması uygun görülse de belirli bir zaman gözetilmemektedir. Düğünün başlangıcı ilkindi zamanından sonra ve genellikle güz aylarında gerçekleştirilmektedir.

Düğünlere davet etme, herkese aynı şekilde, aileden birinin kapı-kapı dolaşarak duyurmasıyla gerçekleşmektedir. Davet etme sırasında sosyal

statüye uygun bir şekilde hediye göndererek davet edilmez. Kız evi de oğlan evi gibi davranır. Düğünlerini duyururlar. Davetliler tarafından gelin ve damada hediye getirilir. Bu hediyeler ya bir miktar para veya kap-kacaktır.

Kızın çeyizi yatak, yorgan, kap-kacak, örtü ve perdeler, kazak – çorap gibi örmeler, halı – kilim gibi dokumalardan oluşur. Çeşitlilik ve fazlalık kız tarafının maddi durumuyla alakalıdır. Bu çeyizi almaya ve getirmeye yengelerle beraber sağdıçlar gider.

Gelin kızın, erkek evine gelmesi eski zamanlarda muhakkak at ile gerçekleştirilir. Bu atın başını çeken kişi de genellikle kızın erkek kardeşidir. Günümüzde bu durum ortadan kalkmış, atın yerini motorlu taşıtlardan taksi almıştır.

Kızın ailesi kızlarına hediye olarak canlı hayvan verebilir. Geçmişte kızlar, kendi ailelerinden aldıkları bu hediyeyi miras gibi görürler ve genellikle kardeşlerinden miras hakkı istemezler.

Kız evden çıkmadan, ailenin erkeklerinden birisi, bekâret sembolü olarak gelinin beline kemer bağlar. Bu da Anadolu'nun hemen her tarafında görülen çok eski bir gelenektir. Anlamı ise, ben bu kızın her şeyinden sorumluyum demektir.

Kızı ve beraberinde çeyizini götürmeye gelen kişilere çeşitli cezalar verilir. Küçük hediyeler karşılığında bu cezalar veya yaptırımlar ortadan kalkar. Yaptırımlar kapı tutma, sandık üstüne oturma, kuşak bağlama gibi ritüellerle gerçekleştirilir. Erkek tarafının yenge ve sağdıç genellikle akrabadır. Kız evinde ve erkek evine gelinen yolda, yol kesmelerde sağdıçlar ve yengeler hediyeleri verir. Yol kesme, gelinin çeyiz sandığına oturma, kız evinin kapısını kapatarak gelenlere bahşisiz açmama da Anadolu'nun hemen her tarafında yaygın olan ve kökü Dede Korkut hikâyelerine kadar giden bir gelenektir.

Kına gecesi kız evinde yapılır. Erkek tarafından gönderilen kınanın gelinin ve beraberindeki arkadaşlarının eline yakılmasında geline bahşis verilir. Kına gecesi kadınlar arasında gerçekleştirilir. Bu arada çeşitli oyunlar ve eğlenceler düzenlenir. Evlenmemiş genç erkekler uzaktan veya gizlice kadınların eğlencesini seyredebilirler. Kız beğenme veya görme de çoğu kez kına yakma töreninde gerçekleşir.

Düğün esnasında yapılan eğlencelerden birisi de at yarışıdır. Kendine güvenen atlılar yarışır. Gençlerin kendilerini gösterme, övünme, gurur

vesilesi yapma adına yaptıkları bu yarışın önemli bir fonksiyonu vardır. Kim kız evine gidip, oradan bir şey alarak oğlan evine getirirse kendisine bir ödül verilir. Bu ödül ya bir mendil, ya bir havlu veya ipekli bir süs olmaktadır. Bazen tavuk da hediye olarak verilmektedir. Eski zamanlarda, Anadolu'da, bir itibar ve kıvanç meselesi olarak yapılan bu yarışlarda küçük bir hediye değil, bazen bir at, bir boğa, bir koç hediye edildiği de bilinmektedir.

Düğünlerde garmon (akordion) ustası olarak müzisyenlik görevini yürüten Ali Sultan Ekin, bu mesleği ağabeyinden öğrenmiş. Düğünlerde oynanan oyun havalarını: Atabarı, Tavukbarı, düz horon, ondört, kadın horonu diye sıralamaktadır. Her köyde ihtiyaca cevap verecek müzisyenin bulunduğunu, yörenin en meşhur tulumcularının da İslam Gümüş ve Özcan Gümüş (baba – oğul) olduğunu, Rüstem Çavuş isminde başka bir müzisyenin varlığının bildirmiştir. Düğünlerin çalgısı, davul – zurna, garmon ve tulumdur. Müzisyenler belirli bir ücret karşılığında mesleklerini yürütürler. Bu ücreti oğlan tarafı verir. Ayrıca müzisyenlere gelen davetliler bahşış de vermektedir.

Düğünde oyunlar yalnız kadınlar, yalnız erkekler ve kadın erkek karışık olarak oynanmaktadır. Genellikle kadınlar ve erkekler aynı ev içinde farklı mekânlarda düğünü geçirirler. Bu da demektir ki Meydancık Gürcüleri arasında aşırı bir muhafazakârlık yoktur.

Kaynak kişilerin verdiği bilgilere göre, düğünlerde seyrek olarak silah atıldığı, tartışma olsa da kavga çıkmadığı, çıkan tartışmaların genellikle kız yüzünden olduğu, esasında herkesin birbirini tanıdığı ve Gürcülerin de yumuşak huylu insanlar olmasından dolayı kavganın çıkmadığı; içkili ve içkisiz düğünlerin yapıldığı; içkiyi erkek tarafının ikram ettiğini ve bunun da rakı olduğu belirlenmiştir.

Düğün aşçılığı kadınlara aittir. Her köyde bir veya birkaç düğün aşçısı olduğu ve genellikle düğün yemeklerini bu kadınların yaptığı söylenmektedir. En meşhur düğün aşçısı da Meydancık'tan Ehliyet Teyze diye belirtilmiştir. Aşçı hizmetini görenler küçük hediyelerle ödüllendirilir. Düğün içinde teşrifatçı olmadığı, işleri aile bireylerinin yürüttüğü belirtilmiştir.

Düğün başyemeği olarak Gürcücesi "papa" adı verilen "keşkek"ın adı geçmektedir. Tatlı olarak da kabak tatlısı vazgeçilmezdir. Erkek tarafı,

დუგუნდე ტუკეტლმეკ მამსადლყლა, მადდლ დურუმუნა გუნე ბუყუკბაშ ჰაყვანლ
 ეტლკ ოლარაკ კესმეკტედლ. დუგუნე გელენ დავეტლლლერ, ერეკ ტარაფანდან დუგუნ
 ყემეგლ დლშუნდა ყემეკლერ დე ისტეყებლმეკტედლ. ბუ ისტეკლერ გენელლკლ ნა-
 დლრ ბულუნან ყლყეკეკლერდენ ოლუშურ. დუგუნ საჰლბლ ბუ ისტეგლ ყერლნე გეტლრმეკ
 ზორუნადლრ. ეგერ ერეკ ტარაფლ ბუ ისტეგლ კარშლყლყამაზ ისე დუგუნ საჰლბლნე
 ცეზალარ ვერლლრ.

ერეკ ტარაფანან კუმესლ ყაგმალანაბლლრ. კუმესლ ყაგმალანან დუგუნ
 საჰლბლ, კენდლსლნე გეტლრლენ კუმესლნან ჰაყვანლარანლ ბლრ ბაჰშლშ კარშლყლგუნდა
 გერლ ალაბლლრ. ეგერ ბაჰშლშ ვერლმეკტედლ ისე ო კუმეს ჰაყვანლარანლ, ყაგმალან
 კლშლ ბუ ჰაყვანლარლ ისტედლგლ შეკლლდე კულლანაბლლრ. ბუ გელენეკ ერზურუმ ვე
 ცლვარუნდა “ტლლკლ” ოლმა გელენეგლნე ბენზემეკტედლ.

დუგუნლერდე გელენ მლსაფლრ ვეყა დავეტლლლერე ჰლზმეტლ ალლენან ბლრეყლრე
 გერეკლესტლრლრ. დუგუნ კაჰვეცლსლ ყოყტურ. ჭყ – კაჰვე ჲკრამლნლ ალლე ბლრეყლრე
 ყაყარ. უზაკ ყერლერდენ გელენლერ, კომშუ ვე აკრახალარ ტარაფანდან ყაყლაშლყლ
 გეცელემესლ საგლლანლრ.

დაჰა ონცელერე კეშეკეკ აშლ ᲁლგლლ ოლარაკ ბლრ ყაყლ ჰაყლრლამლშტლკ.⁴⁴ ჭეყ-
 ნლ ვე დლგერ ოგუჰ ბოყლარუნდა ბუ ყემეკ ბლრ ტუნენ ყემეგლ ᲁლარაკ ბუტუნ ოელ
 ტოყლანტლარდა კულლანლყლრდუ კლ ბუ აშლნ გურცუ მუტაფაგლნა მლ, ოგუჰ / ტურ-
 მენ მუტაფაგლნა მლ ალტ ოლდუგლ კონუმუჰ დლშუნდადლრ.

ბაბა ევლნდენ ჭლკარაკ კოცა ევლნე გელენ გელლნან აყაგლნან ალტუნა ბუყუკ
 ბაკლრ კაყან, ატანლ ინმესლ ყარდამცლ ᲁლმასლ ᲁშლნ კონულურ. ნედენ ბაშკა ბლრ
 შეყ დეგლ დე კაყან კონლდუგლ, კაყნაკ კლშლლერცე “გელლნან აყაგლ უგურლ ᲁლ-
 სუნ, ყლშლრდლგლ ყემეკლერ ლეჰეტლ ᲁლსუნ” შეკლლნდე ᲁჰაკ ᲁდლლმლშტლრ. ერეკ ევლნე
 გელენ გელლნან ბაშუნა დამატ, ყუყსეკ ბლრ ყერდენ ბოჰუკ ყარა ვე ჭერეჰ საყარ.
 ბუნლარლ ჭოცუკლარ ტოყლარ. გელლნ ევე გლრმედენ ესლგე ყაგ ვეყა ბალ ჭალარ, ჭლवल
 ჭაკარ. ჭანაკ კლრმაკ ადეთლ ყოყტურ. გელლნ ᲁშერიყე საგლ აყაგლნლ ატარაკ გლრმელლ-
 დლრ. ᲁლ აყაგლნლ ატარაკ გლრენ გელლნლერნ უგურსუჰლუკ გეტლრეცეგლნე ინანლლრ. ბუ
 არადა მუჰლკ ᲁნ ᭘ოშკულ ნოყტაყე ᲁრლშლშტლრ. ალლე ᲁშუნდე ტებრლკ ვე კუტლამალარ
 ბურადა ბაშლარ. დაჰა ᲁნრა დავეტლლლერ გლდერ.

გელლნ, კენდლსლ ᲁშლნ აყლრლმლშ ᲁდაყა ყენგესლ ტარაფანდან გეტლრლყლ ᲁტურ-
 ტურულურ. დამატ ისე საგლდლცლ ვე არკადაშლარლყლყლ ყაყსლ ნამაყუნა კადარ ბლრლკლდე
 ეგლნეყეყე დევამ ედერ. ბუ არადა საგლდლც დამადა, ჰლფაფ ᲁდასუნდა ყაყმასლ
 გერეკენლერლ ანლატლრ. ყაყსლ ნამაყუნა მუტეაკლყლ დამატ, არკადაშლარლ ტარაფანდან
 გეტლრლლრ. ᲁმამ დუა ᲁკურ, დამატ სლრტუნა ვურულარაკ ჰლფაფ ᲁდასუნა სალნლრ. ᲁდა-

⁴⁴ დოგლ კარადენლზე ჭეყნლლერ ვე კეშეკეკ, **უფუკ ᲁტესლ**, 04, 2007.

da yenge ile beraber gelin bulunmaktadır. Damat içeri girdiğinde yenge dışarı çıkar. Damat, gelinin yüzündeki “vala” adı verilen kırmızı peçeyi açması için geline yüzgörümlüğü takar. Dışardan içeriye abdestli olarak gelmiştir. Gelin de damat içeri girmeden abdest almıştır. Damat, gelinin yüzündeki “vala” adı verilen kırmızı peçeyi alıp, seccade gibi kullanarak iki rekât şükür namazı kılar. Gelin de bu namaza, damadın arkasında kılarak eşlik edebilir veya daha önce kılarak hazırlanmıştır. Burada davranış şekli tamamıyla yengenin tutum ve davranışlarına bağlıdır. Gelinin namaz için abdestini de yenge yaptırır.

Yenge ve sağdıç tecrübeli kişilerden seçilir, gelin ile damadın zifaf odasında neler yapması gerektiği, nasıl davranması gerektiği yenge ve sağdıç tarafında öğretilir.

Bu işlemlerden sonra yenge içeriye yiyecek tepsisini getirir. Tepsinin içinde, özenle hazırlanmış yiyeceklerin yanı sıra bir sahan da yağda yumurta getirilmiştir. Yeni evliler, bu yumurtanın tamamını değil, bir kısmını yerler. Artan kısmını, tanıdıkları bekârlara vermek üzere bırakırlar. İnanca göre bu kalan yumurtayı yiyenlerin kısmeti açılacaktır. Yemekten sonra yenge gelip tepsiyi götürür. Hizmeti karşılığında kendisine bir bahşiş verilir.

Gelinin bakireliğinin kontrolü yapılmaktadır. Yatak çarşafı, gelinle birlikte gelen ve akrabadan birisi olan yenge ile kız tarafında gönderilir. Bakire çıkmayan gelinlere karşı herhangi bir yaptırım, ceza durumuna rastlanılmamıştır. Bu veya iktidarsızlık durumunda ise, “gelinin ağzı kokuyor”, “tenleri uyuşmuyor” denilerek gelinin geri gönderildiği söylenmektedir. Burada amaç, kız çıkmadığı hallerde kız tarafının veya iktidarsızlık durumunda erkek tarafının itibarını, şerefini korumaktır. Gürcüler için gurur ve itibar çok önemlidir ve her aile bunu hem kendisi ve hem de karşı aile için korur.

Zifaf gecesiyle birlikte gelin ve damadın, eskiden, üç gün dışarı çıkmadığı söylenmektedir. Bu süre zarfında gelin ve damadın yanına, kız tarafından ve erkek tarafından yengeler girebilir. Başka kimse giremez. Bu yengeler de akrabadan kişiler olup, ailenin itimadını kazanmış kişilerdir. Üç gündü sonra gelin dışarı çıkartılır, çeşmeye, ahıra, kümese, erzak deposuna, bahçeye götürülerek gezdirilir. Bununla yapılmak istenen şey, hizmet edeceği yerleri ve yolu öğretmektir. Çeşme başında, orda toplananların

yanında, gelinin dili uzun olmasın, ağır başlı olsun anlamında, taze gelinin başının üzerinde, daha önceden hazırlanmış sini içinde bir pasta (pağaç, mısır ekmeği) kesilir. Bu geleneğe “gelin suya çıkacak” denir ve tanıdıklar davet edilir.

Gelinliği süresinde bir kadın kaynata ve kayınbabasının yanında yüksek sesle konuşmaz. Fısıltıyla konuşur. Erkek de anne ve babasının yanında eşiyile konuşmaz veya sevgi gösterisinde bulunamaz, herhangi bir şey isteyemez.

Düğünden on – onbeş gün sonra, yeni evliler, yanlarına hediyeler alarak kız tarafına giderler. Kız tarafında yeni evliler birkaç gün kalabilir. Dönüşte kız tarafı da oğlan tarafına hazırladıkları hediyeleri damat ve gelinin dönüşlerinde gönderirler.

Ev içerisinde dede ile torun birlikte yaşar. Eve gelen gelinler veya evlenen gençler evlerini ayırmazlar. Ev içerisinde görev taksimatı yapılı ve kaynananın yönetiminde ev işleri, baba veya dede yönetiminde dışarı işlerini yürütürler.

Düğünle gerçekleşen akrabalık adları bazı hallerde Gürcüce, bazı hallerde Türkçe olarak kullanılmaktadır. Simamri: kayınbaba; sidedri: kaynana iken baldızı: baldız; kayni: kayın olarak kullanılmaktadır.

Gelin eve girdiğinde söylenen türküler ise değişik ve çeşitlidir.

“Gelin buyur naz eyleme
Ev üstünde toz eyleme
Kaynanayla söz eyleme
Gelin hoş geldin hoş geldin”

Türküsü tam olarak söylenmese de büyük ihtimal bu türkü Anadolu’da bilinen ve “baş övmesi” denilen türkünün Meydancık Gürcüleri arasındaki benzeridir.

“Yenge cadin var midur?
Yenge evin dar midur?
Oturduğun yer düz midur ...”

Türküsü de düğün esnasında çok önemli fonksiyonları olan yengelere söylenmiş bir türküdür.

KAYNAK KIŞİLER:

Nihat Acar, 1958 – Nihat Acar, Ardanuç doğumlu olup Şavşat Meydancık ikametli, lise mezunu, emekli polis, belediye başkanı, 2 oğlu, 1 torunu var;

Kamil Demir, 1955 – Kamil Demir, Meydancık / Mısırlı Köyü doğumlu, ilkokul mezunu, muhtar, esnaf, 3 kız 3 erkek 6 çocuk ve 12 torunu var;

Ali Osman Yazar, 1927 – Ali Osman Yazar, Meydancık / Taşköprü doğumlu, okur – yazar, köy hizmetlerinden emekli, 2 oğlu 18 torunu var;

Osman Akgümüş, 1950 – Osman Akgümüş, Meydancık / Taşköprü doğumlu, üniversite terk, emekli üç oğlu var;

Necmettin Subaşı, 1963 – Necmettin Subaşı, Meydancık / Taşköprü doğumlu, ortaokul mezunu (8 yıl), esnaf, 2 kız, 1 oğlan, 1 torunu var;

Ali Sancar, 1947 – Ali Sancar, Meydancık / Taşköprü doğumlu, ortaokul (8 yıl), şoför emeklisi, 2 kız, 6 torunu var;

Kemal Tekgümüş, 1950 – Kemal Tekgümüş, Meydancık doğumlu, ilkokul mezunu, çiftçi, 2 kız, 3 erkek, 8 torunu var;

Şevket Yağcı, 1933 – Şevket Yağcı, Meydancık / Taşköprü doğumlu, okur – yazar, Yurtdışından emekli, 1 kız, 1 erkek, 2 torunu var;

Mustafa Çelik, 1962 – Mustafa Çelik, Meydancık / Taşköprü doğumlu, ortaokul mezunu (8 yıl), çiftçi, 1 kız, 2 oğlan, 2 torunu var;

Ali Sultan Ekin, 1944 – Ali Sultan Ekin, Meydancık doğumlu, okur – yazar, çiftçi – müzisyen, 1 oğlu var;

Ertan Turan, 1968 – Ertan Turan, Şavşat / Tepeköy doğumlu, lise mezunu, esnaf, 1 kızı var;

Dursun Yağcı, 1935 – Dursun Yağcı, Meydancık / Taşköprü doğumlu, ilkokul mezunu, çiftçi, 3 kız, 1 oğul, 10 torunu var.